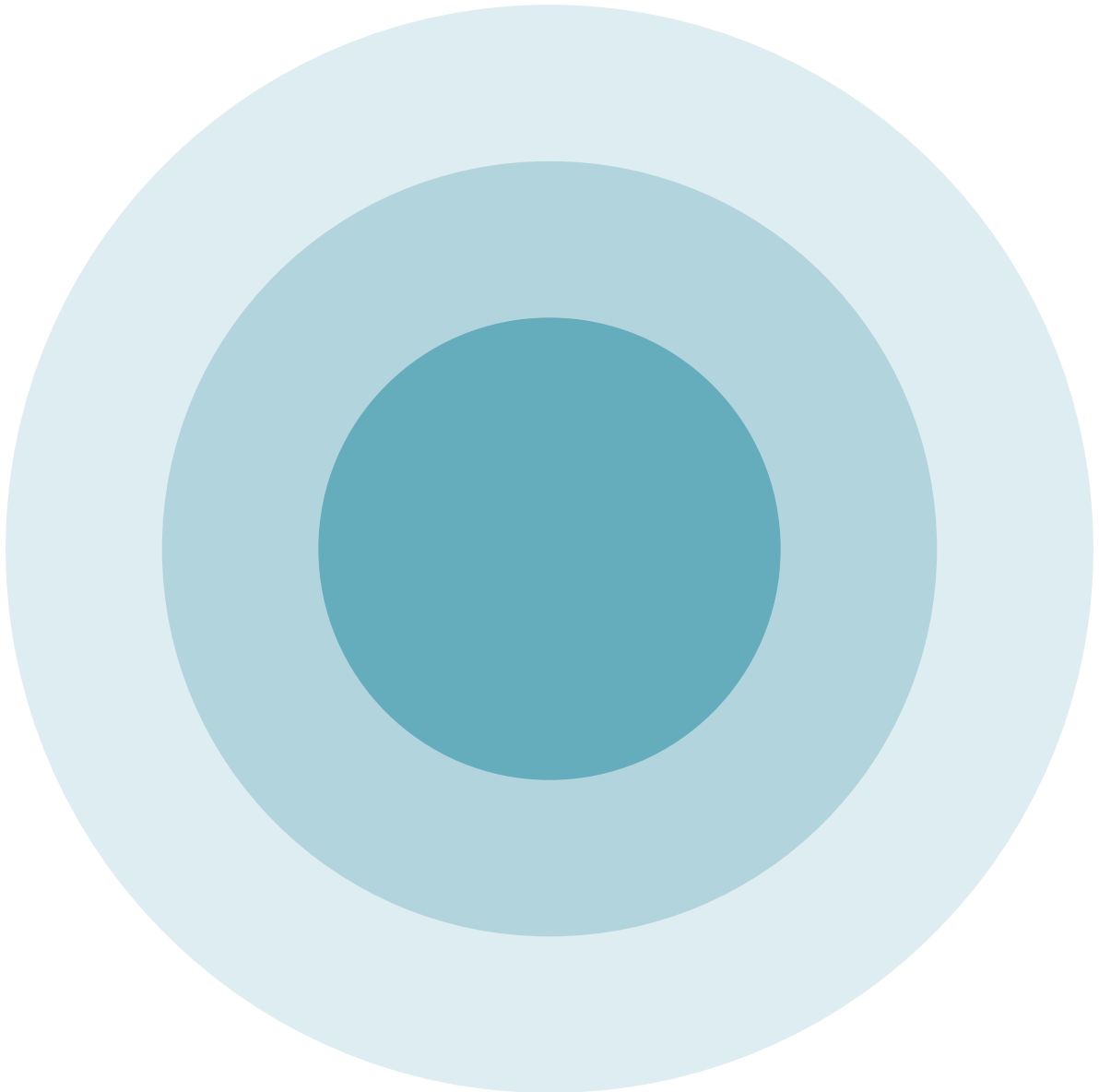

RELATIONSCIRKELN

- Inre cirkeln: Huvudsakligen god relation – barn som jag har övervägande positivt samspel med.
- Mellersta cirkeln: Växlande eller neutral relation – barn som jag inte lika ofta har positivt samspel med.
- Yttre cirkeln: Svår eller konfliktfylld relation – barn som jag sällan har positivt samspel med.
- Utanför cirkelarna: Obefintlig relation – barn som jag i stort sett aldrig har något samspel med.

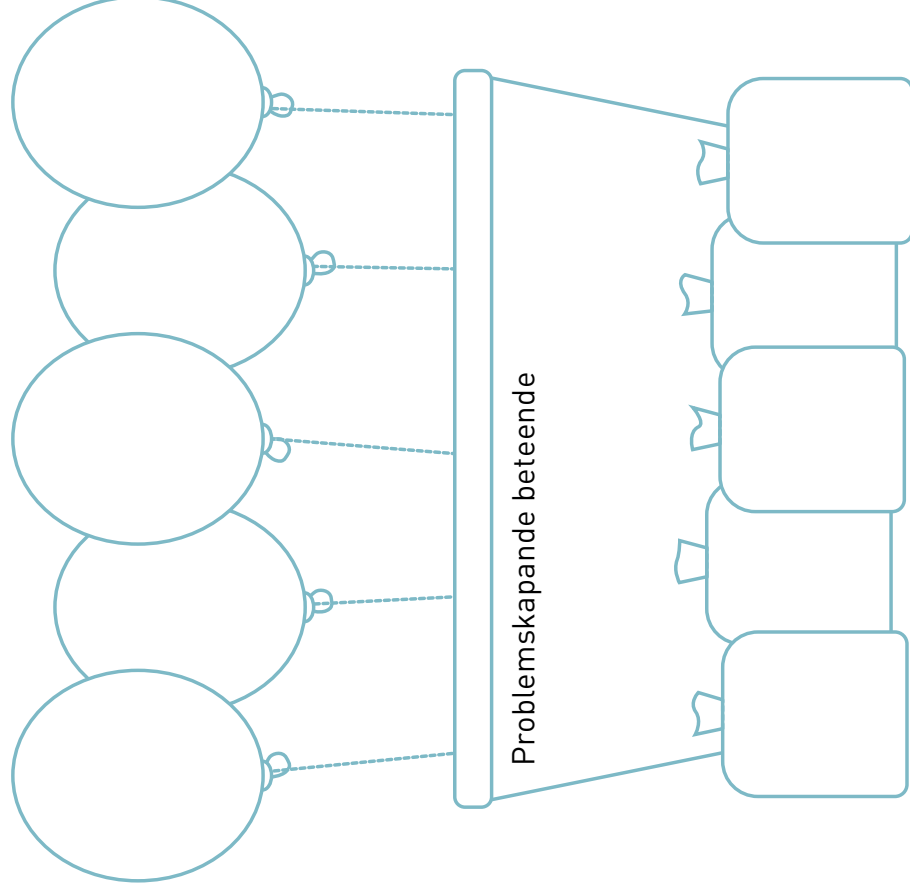
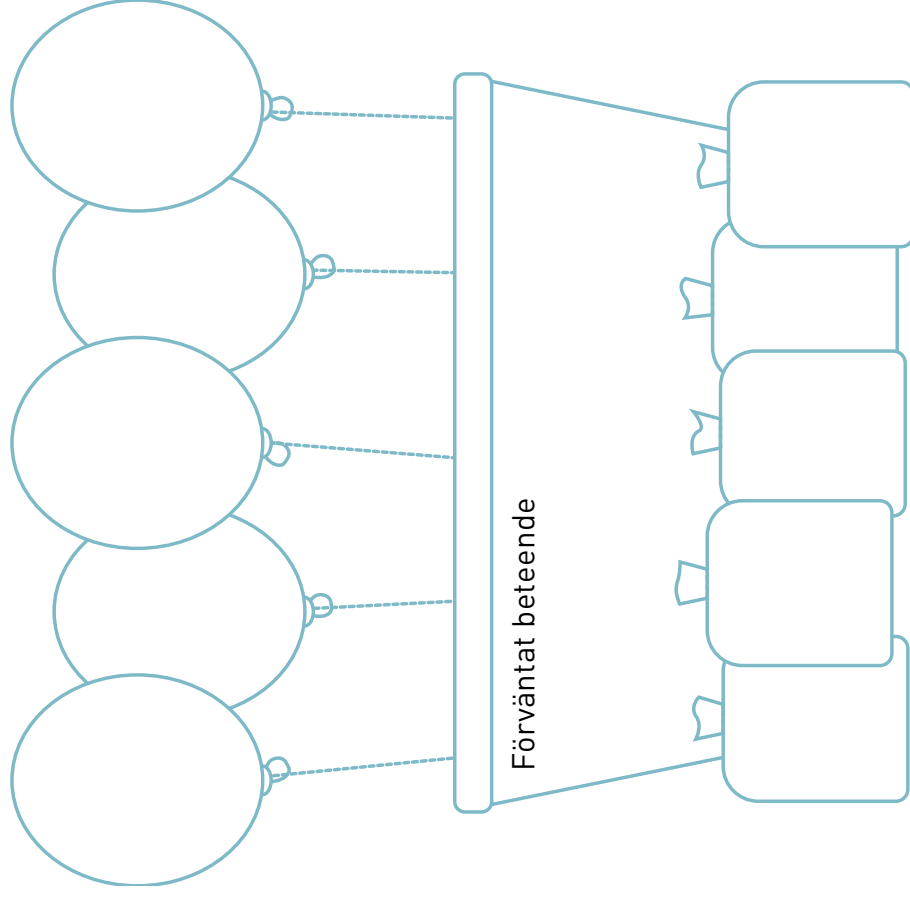
FÖRVÄNTANSMATRIS

ÖVERGRIPANDE FÖRVÄNTNINGAR OMRÅDE			

BALLONGER OCH SANDSÄCKAR

Vad tror du kan vara förstärkande och försvagande konsekvenser för förväntade respektive problemskapande beteenden?

Barn: _____ Situation/aktivitet: _____ Ifyllt av: _____

FEM FRÅGOR

Arbetsblad vid problemskapande beteenden och bristande följsamhet i förskolan.

1. Vet barnet/barnen vad som förväntas av hen/dem i den specifika situationen?
Hur kan förväntade beteenden tydliggöras?

2. Ges barnet/barnen rätt förutsättningar för att lyckas? Behövs ytterligare
anpassningar och förebyggande åtgärder?

3. Har barnet/barnen tillräckliga färdigheter för att klara av förväntade beteenden?
Om inte, hur ska hen/de få möjlighet att träna på dessa?

4. Blir förväntade beteenden förstärkta? Om inte, hur kan omgivningen bli bättre
på att ge uppmuntrande feedback på förväntade beteenden?

5. Blir problemskapande beteenden mer förstärkta än förväntade beteenden?
Hur kan i så fall omgivningens reaktioner på de problemskapande
beteendena minimeras?

SJÄLVSKATTNING OCH HANDLINGSPLAN

PBS I FÖRSKOLAN – självskattning*	Skattning		
	Ja	Delvis	Nej
1. Omsorg och tillitsfulla relationer			
a) Vi arbetar systematiskt och medvetet med att skapa, utveckla och upprätthålla goda relationer till alla barn.			
b) Vi arbetar systematiskt och medvetet med att skapa tillitsfulla relationer till och fungerande kommunikation med alla vårdnadshavare.			
2. Tydliga förväntningar			
a) Vi har kommit överens om ett fåtal (3–5) positivt formulerade förväntningar för de aktiviteter, rutiner och utrymmen där detta behövs.			
b) Vi påminner och försöker ligga steget före för att öka chansen att barnen beter sig i enlighet med förväntningarna i alla olika sammanhang.			
c) Vi har skapat tydliga och förutsägbara rutiner för alla övergångar mellan olika aktiviteter och har lärt ut dessa till barnen.			
3. Anpassa och underlätta			
a) Vi har utformat avdelningens rum och utrymmen så att onödig trängsel och distraktion minimeras.			
b) Vi använder oss av bilder och andra hjälpmedel för att visuellt tydliggöra förväntningar, rutiner, tid samt var olika föremål ska vara.			
c) När vi ger instruktioner och uppmaningar till barnen använder vi oss av tydliga och effektiva uppmaningar.			
4. Träning av förväntade beteenden och socioemotionella färdigheter			
a) Planer för hur barnen ska träna på och lära sig förväntade beteenden har tagits fram och används för de aktiviteter, rutiner och utrymmen där detta behövs.			
b) Vi har en plan för hur alla barn ska få möjlighet att träna på grundläggande sociala och emotionella färdigheter.			
5. Uppmuntran och positiv feedback			
a) Vi ger specifik uppmuntran och positiv feedback direkt kopplat till förväntade och socialt önskvärda beteenden.			
b) Vi använder även mer konkreta sätt att ge positiv feedback och förstärkning för de barn som behöver det.			
6. Hantering av problembeteenden			
a) Vi har kommit överens om och använder oss av rutiner för hur vi ska hantera olika typer av problembeteenden.			
Summa:			
Generell skattning av vårt arbete med PBS på avdelningen/förskolan: 10–13 "Ja" = Toppen 7–10 "Ja" = Acceptabelt <7 "Ja" = Utrymme för förbättring			

* Egen översättning och anpassad från: *Classroom management: Self-assessment revised* (B. Simonsen, S. Fairbanks, A. Briesch & G. Sugai, 2006), med godkännande från Dr Brandi Simonsen, Department of Educational Psychology, University of Connecticut.

HANDLINGSPLAN

	Nuvarande läge	Plan för utveckling och vidmakthållande
1		
2		
3		
4		
5		
6		

FAI – INDIREKT FUNKTIONELL KARTLÄGGNING (FÖRSKOLA)*

Barnets namn:	Ålder:	Kön:
Intervjuare:	Intervjuperson/er:	Datum:

1. BESKRIV BETEENDEN.

1. Beskriv barnets utmanande beteenden; hur de yttrar sig, omfattning, varaktighet och intensitet för varje aktuellt beteende.

	Beteende Beskriv så konkret som möjligt hur beteendet yttrar sig	Omfattning Antal gånger per timme, dag eller vecka	Varaktighet Hur länge brukar beteendet pågå?	Intensitet Hur skadligt eller farligt brukar beteendet vara?
A				
B				
C				
D				

2. Vilka av beteendena som beskrivits ovan kan uppträda tillsammans på något sätt? Uppträder de samtidigt, i någon förutsägbar ordning eller som reaktion på samma typ av situation/händelse?

* Baserad på egen översättning och omarbetad version av Functional assessment interview (FAI), från R.E. O'Neill, R.H. Horner, R.W. Albino, J.R. Sprague, K. Storey & J.S. Newton (1997), *Functional assessment and program development for problem behaviour: a practical handbook* (2:a utg.). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Publishing Company.

B. DEFINIERA OMSTÄNDIGHETER I MILJÖN, SOM ÖKAR RISKEN FÖR ATT UTMANANDE BETEENDEN SKA UPPKOMMA.

1. Tar barnet några mediciner och hur tror du i så fall att dessa påverkar barnets beteenden?
2. Vilka medicinska eller psykiska åkommor tror du kan påverka barnets beteenden (astma, allergier, infektioner, epilepsi eller andra tillstånd)?
3. Beskriv hur barnet sover och på vilket sätt du tror att sömnen påverkar hans beteenden.
4. Beskriv hur barnet äter; matrutiner och vad hen äter/inte äter och hur du tror att detta påverkar hans beteenden.
5. Skriv kortfattat ner hur barnets dag vanligtvis ser ut (kryssa för om hen tycker om aktiviteten och om den orsakar problem).

Tycker om	Orsakar problem	Tid	Aktivitet	Tycker om	Orsakar problem	Tid	Aktivitet
		5.00				15.00	
		6.00				16.00	
		7.00				17.00	
		8.00				18.00	
		9.00				19.00	
		10.00				20.00	
		11.00				21.00	
		12.00				22.00	
		13.00				23.00	
		14.00				24.00	

6. I vilken utsträckning tror du att aktiviteter under dagen är förutsägbara? Förstår barnet vad som ska hända, när det ska hända, med vem och hur länge det ska pågå?
7. I vilken utsträckning har barnet möjlighet att göra val under dagen, till exempel när det gäller mat, kläder, vem hen ska vara med, fritidsaktiviteter?

C. DEFINIERA SPECIFIKA HÄNDELSER SOM FÖREGÅR DE UTMANANDE BETEENDENA OCH SOM KAN VARA DET SOM SÄTTER I GÅNG ETT BETEENDE.

1. När under dagen är det mest/minst troligt att beteendena inträffar?

Mest troligt:

Minst troligt:

2. Var är det mest/minst troligt att beteendena inträffar?

Mest troligt:

Minst troligt:

3. Med vilka personer är det mest/minst troligt att beteendena inträffar?

Mest troligt:

Minst troligt:

4. I samband med vilka aktiviteter är det mest/minst troligt att beteendena inträffar?

Mest troligt:

Minst troligt:

5. Finns det speciella situationer eller händelser som inte listats ovan (t.ex. vissa ljud, krav, att få nej, förändringar, övergångar, att inte få uppmärksamhet) som ibland verkar starta beteendena?

6. Kan du komma på en enda sak som du skulle kunna göra för att de utmanande beteendena ska uppkomma? Vad i så fall?

7. Kan du komma på en enda sak som du skulle kunna göra för att säkert undvika att de utmanande beteendena ska uppkomma? Vad i så fall?

D. BESKRIV BARNETS LEKFÄRDIGHETER.

1. Beskriv hur barnet leker (med vad, när, hur ofta?).
2. Brukar utmanande beteenden uppkomma när barnet leker? Beskriv.
3. Leker barnet på egen hand? Vad brukar hen göra då?
4. Leker barnet med vuxna? Vad brukar hen vilja göra då?
5. Leker barnet med jämnåriga? Vad brukar hen vilja göra då?
6. Hur reagerar barnet om du vill vara med och leka med hen?
7. Hur reagerar barnet när du vill avsluta en lek som ni leker tillsammans?
8. Hur reagerar barnet om du försöker styra hens lek (t.ex. föreslå en annan lek eller leksak)?

E. IDENTIFIERA KONSEKVENSER SOM DE UTMANANDE BETEENDENA LEDER TILL (DVS. DEN FUNKTION SOM BETEENDENA FYLLER FÖR BARNET).

1. Se på vart och ett av de beteenden som listades under sektion A och försök identifiera den specifika konsekvens eller förstärkning som du tror att beteendet leder till för barnet i olika situationer.

	Beteende	Specifik situation	Beskriv konkret vad barnet får ut av beteendet	Beskriv konkret vad barnet undviker eller slipper ifrån
A				
B				
C				
D				

2. Beskriv kort hur barnets beteenden skulle påverkas om:
 - a. du ber hen att göra något som är svårt, jobbigt eller tråkigt.
 - b. du avbryter en aktivitet som hen själv valt att göra.
 - c. du ger en tillsägelse eller säger bestämt nej till något som hen vill.
 - d. du oväntat ändrar hens vanliga rutiner eller schema.
 - e. hen vill ha något men inte kan få tag på det, till exempel något gott högt uppe på en hylla.
 - f. du inte uppmärksammar barnet eller lämnar hen ensam för en stund (ca 15 min.).

4. Om man tar hänsyn till barnets språkförståelse:

- a. Följer barnet givna instruktioner eller uppmaningar? Vanligtvis eller oftast inte?
- b. Kan barnet imitera/härma någon som visar hur man utför en uppgift eller leker en lek?
- c. Svarar barnet på instruktioner eller uppmaningar som visas med tecken eller gester? Vanligtvis eller oftast inte?
- d. Hur svarar barnet ja eller nej när hen blir tillfrågad om hen vill ha något, göra något eller liknande?

H. HUR KAN DU STÖTTA BARNET OCH VAD BÖR DU UNDVIKA?

1. Vad kan du göra för att öka sannolikheten för att en aktivitet, till exempel lek- eller samspelssituation, ska gå bra tillsammans med barnet?
2. Vad kan du göra för att undvika att hindra eller störa en aktivitet, till exempel lek- eller samspelssituation med barnet?

I. VAD TYCKER BARNET OM, VAD KAN VARA FÖRSTÄRKANDE FÖR HEN?

1. Ätbart:
2. Leksaker och andra föremål:
3. Aktiviteter hemma/på förskolan/skolan:
4. Aktiviteter utanför hemmet/förskolan/skolan:
5. Annat:

J. BETEENDENAS HISTORIA.

1. Vad känner du till om historien bakom barnets utmanande beteenden, vilka åtgärder som har provats tidigare och vad de har gett för resultat?

K. GÖR EN SUMMERING AV DEN FUNKTIONELLA ANALYSEN.

Risikfaktorer	Igångsättare	Beteenden	Konsekvenser	Beteendets funktion

BETEENDEREGISTRERING		Barnets namn:				
Konkret beskrivning av problemskapande beteende/beteenden:						
Datum och tid	Beskriv situationen Plats, aktivitet, närvarande personer, sinnesintryck	Vad händer precis innan? Kan det vara igångsättare av beteendet?	Tidigt tecken Vilket är det första tecknet på att problem-beteendet är på gång?	Problembeteende Vad gör barnet? Beskriv beteendena konkret.	Vad händer precis efter? Hur reagerar omgivningen? Vilka direkta konsekvenser får beteendet?	Ifyllt av

BETEENDESTÖDSPLAN – FÖRSKOLA

Barnets namn: _____ Avdelning: _____ Datum: _____

Ansvarig pedagog: _____ Ansvarig stödperson: _____

1. Beskrivning av de utmanande beteendena (hur yttrar de sig?)

2. Funktionell kartläggning

(Vad visar dina beteenderegistreringar och andra observationer?):

Risksituationer	Igångsättare	Tidiga tecken	Konsekvenser

Sammanfattning av beteendenas funktion (Vad uppnår eller undviker barnet med sina beteenden?)

3. Förebyggande

– Vad kan du göra för att möta barnets behov och önskningar och undvika frustrerande händelser?

– Hur kan du skapa ökad tydlighet och förutsägbarhet för barnet?

4. Krishantering (om det behövs)

- Hur kan du göra för att i ett tidigt skede avbryta en händelse som du ser är frustrerande för barnet?
- Vad kan du göra för att lugna ner en händelse om barnet redan hunnit bli upprört?
- Vad kan du göra för att skapa säkerhet för barnet självt och för andra personer om barnet blir våldsamt?

5. Långsiktiga åtgärder

- Vilka färdigheter behöver barnet träna på? Hur ska denna inläring och träning genomföras?
- Hur kan du påverka barnets motivation? Hur ska alternativa och förväntade beteenden förstärkas?
- Hur kan ni undvika att de problemskapande beteendena blir förstärkta?

6. Genomförande

- Hur ska de olika åtgärderna genomföras. Var konkret! Vem, vad, var, när, hur och hur länge?
- Vilka resurser finns? Behövs ytterligare resurser för att planen ska vara genomförbar?
- Behövs samverkan med andra aktörer?

7. Utvärdering

- När ska åtgärderna utvärderas? Sätt ett datum som inte ligger för långt fram i tiden.

Datum för utvärdering:

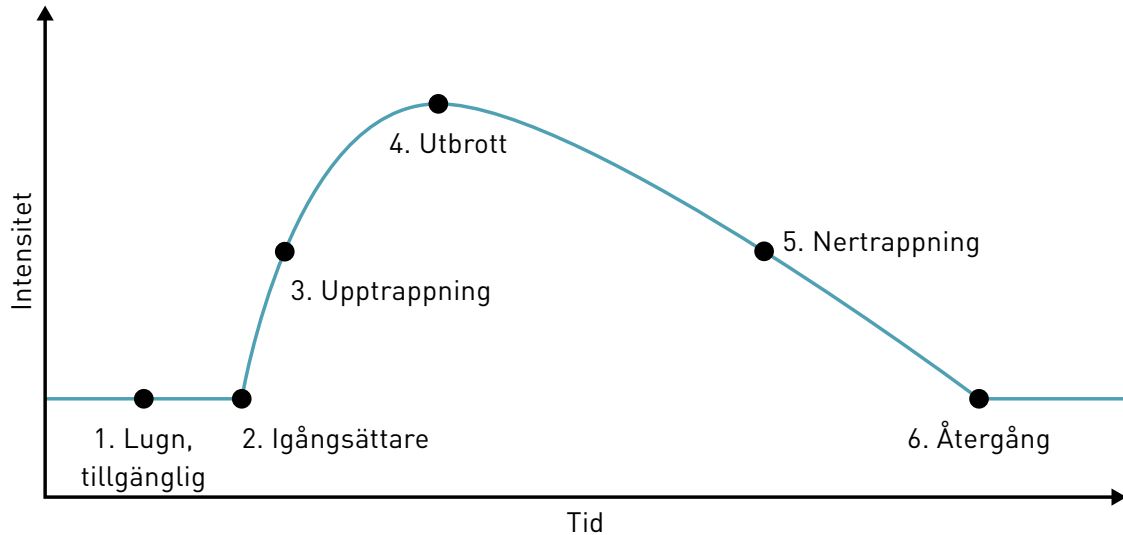
- Hur ska åtgärderna utvärderas? Har barnets beteenden förändrats?
I vilken utsträckning har åtgärderna genomförts som planerat?

8. Generalisering och vidmakthållande

- Hur ska barnets färdigheter generaliseras till flera olika sammanhang och bli hållbara över tid?

UTBROTTSKURVAN

Barnets namn:	Åtgärdsplan datum:
Ifyllt av:	Utvärderas datum:

Konkret formulerade mål:

INSTRUKTIONER (Använd formuläret på nästa sida)

Beskrivning:

- Beskriv vad som kännetecknar barnets beteenden i de olika faserna. Hur betar sig barnet? Vad ser ni konkret att hen gör eller säger?
- Undvik beskrivningar av vad ni tror händer inuti barnet om hen inte är med och själv kan beskriva detta, vilket ofta kan vara svårt för små barn.
- I ruta nr 2 beskriver ni olika igångsättare i den fysiska eller sociala miljön, i alla övriga rutor är det barnets beteenden som beskrivs.

Åtgärdsplan:

- Vad kan ni göra i de olika faserna för att stötta barnet? Börja med att formulera konkreta mål – vad vill ni uppnå med föreslagna åtgärder?
- Hur kan ni minska risken för att hamna i den här typen av situationer i onödan (1 & 2)?
- Vad kan ni göra för att undvika upptrappning (3) och skadliga konsekvenser (4) om situationerna ändå leder till ett utbrott?
- Hur kan ni underlätta nertrappning (5) och återgång till ordinarie verksamhet samt följa upp händelsen med barnet (6)?
- På vilket sätt kan ni stötta barnet i att träna på färdigheter som hen behöver för att hantera frustration och motgångar i framtiden (1)?

	Beskrivning	Åtgärdsplan
1. Lugn, tillgänglig		
2. Igångsättare		
3. Upptrappning		
4. Utbrott		
5. Nertrappning		
6. Återgång		

FÖRSTÄRKARKARTLÄGGNING

Datum: _____ Barn: _____ Ifyllt av: _____

MAT/DRYCK <i>Ex: bröd, frukt, russin, cornflakes, saft, mjölk, juice</i>	LYSSNA/TITTA PÅ <i>Ex: musik, ljud, leksaker som låter eller blinkar, film, youtube-klipp</i>	KÄNNA/LUKTA PÅ <i>Ex: vibrationer, kittling, knottiga ytor, parfym, hudkräm</i>	AKTIVITETER		LEKSAKER/ FÖREMÅL <i>Ex: bilar, dockor, elektroniska leksaker, såpbubblor, böcker/tidningar</i>	ANDRA FÖRSTÄRKARE <i>Ex: leksakspengar, klistermärken, beröm, uppmärksamhet</i>
			att göra själv <i>Ex: dator, Lego, rita, gunga</i>	att göra med andra <i>Ex: sång och rörelse, spel, lekar ute eller inne</i>		